

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ҚОНУНИ

ТРАНСПОРТ ТЎҒРИСИДА

Қонунчилик палатаси томонидан 2021 йил 3 мартда қабул қилинган
Сенат томонидан 2021 йил 29 майда маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади транспорт соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Ушбу Қонуннинг қўлланилиш соҳаси

Ушбу Қонун транспортга оид фаолиятни тижорат асосида амалга ошириш чоғида юзага келадиган муносабатларни тартибга солади.

Ушбу Қонуннинг амал қилиши:

қувур транспорти фаолияти ва электр узатиш линиялари орқали электр энергиясининг олиб ўтилиши;

транспортга оид бўлмаган ишларни бажариш учун мўлжалланган махсус транспорт воситалари фаолияти;

идоровий йўловчи ташиш транспортининг, шунингдек беғараз асосда ташишларни амалга оширадиган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг фаолияти;

ҳарбий, ҳарбий-ёрдамчи, чегарани кўриқлайдиган кемаларнинг, шунингдек Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали махсус юкларни ва ҳарбий таркибларни транзит ташишларни амалга ошириш фаолияти;

экспериментал ва давлат авиациясининг фаолияти;

хусусий мулк ҳуқуқи асосида ёки бошқа қонуний асосларга кўра, ташишларни ўзларига тегишли бўлган транспорт воситаларидан фойдаланган ҳолда беғараз асосда ва шахсий эҳтиёжларини қаноатлантириш учун амалга оширадиган жисмоний шахсларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатларга нисбатан татбиқ этилмайди.

3-модда. Транспорт тўғрисидаги қонунчилик

Транспорт тўғрисидаги қонунчилик ушбу Қонун ва бошқа қонунчилик ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг транспорт тўғрисидаги қонунчилигида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

4-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

аралаш ташиш — йўловчиларни, бағажни, юк бағажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини бутун ҳаракатланиш йўли учун расмийлаштирилган ягона ташиш ҳужжати бўйича ҳар хил турдаги транспортда ташиш;

аралаш ташишлар оператори — ташишни ташкил этувчи ҳамда ташиш учун ўзи жалб қилган барча ташувчилар ва учинчи шахслар учун жавобгарликни ўз зиммасига олувчи юридик шахс;

мижоз — ташувчи ёки аралаш ташишлар оператори билан тузилган шартнома асосида транспорт хизматларидан фойдаланадиган жисмоний ёки юридик шахс (йўловчи, юк жўнатувчи, юк олувчи, фрахтловчи);

ташиш — йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини жўнатиш пунктидан етказиш пунктига ташиш;

ташишлар хавфсизлиги — техноген (техник ва технологик) хусусиятга эга таҳдидлардан транспорт воситаси ҳаракатланиш жараёнининг ҳамда транспорт воситасининг ўзининг ҳимояланганлик ҳолатини таъминлаш бўлиб, бунда ташишлар хавфсизлигига оид қоидабузарликлар ва уларнинг фуқаролар ҳаётига ёки соғлиғига, жисмоний ёки юридик шахсларнинг мол-мулкига, атроф-муҳитга зарар етказилишига сабаб бўладиган оқибатлари юзага келишининг йўл қўйилмайдиган хавфи мавжуд бўлмайди;

ташиш ҳужжати — йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ташиш шартномаси тузилганлигини тасдиқлайдиган, чипта, багаж квитанцияси, товар-транспорт юк хати, электрон ахборот ташувчи карта ёки бошқа ахборот ташувчи тарзидаги ҳужжат;

ташувчи — мулк ҳуқуқи асосида ёки бошқа қонуний асосларда транспорт воситасига эга бўлган, йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ташиш бўйича тижорат асосида хизматлар кўрсатадиган, шунингдек ташиш учун тегишли лицензияга, сертификатга ёхуд рухсат этиш хусусиятига эга ҳужжати бўлган юридик ёки жисмоний шахс;

транзит транспорт йўлаги — транспорт воситаларининг ҳаракатланиш йўналиши бўлиб, унда транзит юкларни ташишни амалга ошириш учун транзит транспорт йўлагининг паспортида кўрсатилган техник, технологик ва ташкилий шарт-шароитлар яратилади ҳамда бундай юклар ва транспорт воситаларига нисбатан божхона операцияларини бажаришнинг соддалаштирилган тартиби қўлланилади;

транспорт — қатнов йўллариининг, транспорт воситаларининг, қатнов йўлларидаги техник қурилмалар ва иншоотларнинг йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ташиш жараёнини таъминлайдиган барча турлари йиғиндиси;

транспорт воситалари — йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ташиш учун мўлжалланган қурилмалар;

транспорт инфратузилмаси объеклари — йўловчиларга, юк жўнатувчиларга, юк олувчиларга, ташувчиларга ва ташиш жараёнининг бошқа иштирокчиларига хизмат кўрсатиш, шунингдек транспорт воситаларининг ишлашини таъминлаш учун мўлжалланган иншоотлар, ишлаб чиқариш-технологик мажмуалар;

транспорт логистикаси — йўловчилар, багаж, юк багажи, юклар, почта ва курьерлик жўнатмаларининг олиб ўтилиши ва ташилишини ташкил қилиш билан боғлиқ вазифаларнинг комплекс ва ўзаро боғлиқ ҳал этилиши;

транспорт-логистика маркази — транспорт инфратузилмаси объекти, у ташиш билан турдош бўлган тайёргарлик ва тақсимлаш хизматларини, шу жумладан юкларни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва тарқатиш хизматларини ҳамда юк ва транспорт воситалари билан бошқа операцияларни бажариш учун мўлжалланган иншоотлар жойлашган махсус ажратилган майдонни ўз ичига олади;

транспорт мажмуи — транспорт ташкилотлари, ташувчилар, транспорт инфратузилмаси объеклари, транспорт воситалари, кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, шунингдек транспорт соҳаси ходимларига ижтимоий-маиший ҳамда маданий хизмат кўрсатиш соҳасидаги ташкилотлар мажмуи;

транспорт ташкилоти — транспортга оид фаолиятни амалга оширадиган юридик шахс;

транспортга оид фаолият — йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини автомобиль, темир йўл, ҳаво, сув транспортида ёки ушбу транспорт турлари уйғунлигида ташиш ҳамда уларга хизмат кўрсатиш бўйича ташкилий ва технологик операцияларни ҳамда шартнома асосида ёки бошқа қонуний асосларда бажариладиган хизматлар билан боғлиқ фаолият;

транспорт хавфсизлиги — транспорт мажмуининг қонунга хилоф аралашувдан ҳимояланганлик ҳолати ҳамда унинг одатдаги режимда ва фавқулодда вазиятлар ҳолларида барқарор ишлашининг таъминланганлиги;

халқаро ташиш — йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ҳар қандай турдаги транспорт воситасида икки ёки ундан ортиқ давлат ҳудудлари бўйлаб амалга ошириладиган ташиш, шунингдек юксиз транспорт воситасининг икки ёки ундан ортиқ давлат ҳудудлари бўйлаб ўтиши;

ягона товар-транспорт юк хати — товар-моддий қимматликларни ҳисобдан чиқариш, уларни олиб ўтиш йўлида ҳисобини юритиш, кирим қилиш, омборхона операцияларини ва бухгалтерия ҳисобини юритиш, шунингдек юкни ташиш учун ҳисоб-китоблар қилиш ҳамда бажарилган ишларни ҳисобга олиш учун мўлжалланган, барча аралаш ташиш иштирокчилари учун ягона бўлган ташиш ҳужжати.

5-модда. Транспортга оид фаолиятнинг асосий принциплари

Транспортга оид фаолиятнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

қонунийлик;

хавфсизлик;

экологик тозаллик;

транспорт хизматларидан фойдалана олиш;

очиқлик ва шаффофлик.

6-модда. Ўзбекистон Республикасининг транспорт тизими

Автомобиль, ҳаво, темир йўл, сув, электр транспорти, метрополитен ва транспорт инфратузилмаси объектлари Ўзбекистон Республикасининг ягона транспорт тизимини (бундан буён матнда транспорт тизими деб юритилади) ташкил этади.

2-боб. Транспорт соҳасини давлат томонидан тартибга солиш

7-модда. Транспорт соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари

Транспорт соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат:

транспорт соҳасида давлат дастурларини ҳамда бошқа дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

транспорт тизимини мамлакат иқтисодиётининг стратегик сектори сифатида ривожлантириш;

транспорт хизматларининг рақобатбардошлилигини, улардан фойдалана олишни, уларнинг самарадорлиги ва сифатини, хавфсизлиги ва экологик тозаллигини ошириш;

транспорт соҳаси бошқарувини такомиллаштириш ва ҳар хил транспорт турларининг ўзаро боғлиқ тарзда ишлашини таъминлаш, шунингдек самарали тариф сиёсатини юритиш;

давлат-хусусий шерикликни ривожлантириш;

илғор инновацион ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш;

кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини ривожлантириш ҳамда такомиллаштириш;

халқаро ҳамкорликни ривожлантириш ва транспорт мажмуини халқаро транспорт тизимига уйғунлаштириш.

8-модда. Транспорт соҳасини давлат томонидан тартибга солиш

Транспорт соҳасини давлат томонидан тартибга солиш лицензиялаш, сертификатлаштириш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини қўллаш, техник жиҳатдан тартибга солиш, илмий-техник сиёсатни амалга ошириш, солиқ солиш, тариф сиёсатини, шу жумладан ижтимоий аҳамиятга эга ташишлар учун тариф сиёсатини олиб бориш, транспорт тўғрисидаги қонунчиликка риоя этилиши устидан давлат назоратини таъминлаш, кадрлар сиёсатини олиб бориш, шунингдек қонунчиликда назарда тутилган бошқа тартибга солиш усулларини қўллаш йўли билан амалга оширилади.

Давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари транспорт ташкилотларининг хўжалик фаолиятига аралаштиришга ҳамда ушбу ташкилотларнинг ишлаётган ходимларини

бошқа ишларга жалб этишга ҳақли эмас, бундан табиий ва техноген хусусиятга эга фавқулодда вазиятлар юзага келган, фавқулодда ҳолат жорий этилган ҳоллар мустасно.

9-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг транспорт соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

транспорт соҳасида давлат сиёсати амалга оширилишини таъминлайди;

давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг транспорт соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштиради;

транспорт тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини белгилайди, транспорт соҳасида давлат дастурлари ишлаб чиқилиши ва амалга оширилишини ташкил этади;

транспорт соҳасидаги илмий-техникавий ва инвестициявий фаолиятни ташкил этади;

транспорт инфратузилмаси шакллантирилишини ва унинг самарали ишлашини таъминлайди;

транспорт соҳасидаги лицензиялаш, сертификатлаштириш, рухсат этиш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларидан ўтиш тартибини белгилайди;

транспорт инфратузилмаси объектлари ва транспорт воситалари тоифалари сонини ҳамда уларни тоифалаш мезонларини белгилайди;

транзит транспорт йўлаклари рўйхатини тасдиқлайди;

транспорт соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тартибини белгилайди;

транспорт соҳасида халқаро ҳамкорликни ривожлантириш чораларини кўради.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

10-модда. Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлигининг транспорт соҳасидаги ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги транспорт соҳасидаги махсус ваколатли давлат бошқаруви органидир (бундан буён матнда махсус ваколатли давлат органи деб юритилади).

Махсус ваколатли давлат органи:

транспорт соҳасида давлат сиёсатини амалга оширади;

транспорт соҳасидаги давлат дастурларини ва бошқа дастурларни, концепциялар ҳамда стратегияларни ишлаб чиқади ва амалга оширади;

ўз ваколатлари доирасида транспорт соҳасидаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқади;

транспортда хавфсизликни таъминлашга доир тадбирларни ишлаб чиқади ва уларнинг амалга оширилишини ташкил этади;

транспорт соҳасида кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини ташкил этади, шу жумладан хорижда ташкил этади;

замонавий бошқарув услубларига асосланган ягона уйғунлашган транспорт тизимини яратиш бўйича чоралар кўради;

замонавий инновацион ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш йўли билан транспорт тизимини рақамлаштиришга доир чоралар кўради;

лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомилларини, шунингдек сертификатлаштиришни қонунчиликка мувофиқ амалга оширади;

транспорт соҳасида халқаро ҳамкорликни амалга оширади.

Махсус ваколатли давлат органи қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

11-модда. Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг транспорт соҳасидаги ваколатлари

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ўз ваколатлари доирасида:

транспорт соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишларини амалга оширишда иштирок этади;

транспорт соҳасидаги ҳудудий дастурларни ишлаб чиқади ва уларнинг амалга оширилишини таъминлайди;

транспорт тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини шакллантиришда иштирок этади;

транспорт тизимини ривожлантиришга ва замонавий транспорт инфратузилмасини яратишга қўмаклашади;

транспорт хизматлари бозорини шакллантириш ва ривожлантиришга, транспорт мажмуининг барча иштирокчилари учун тенг шароитлар яратишга, шунингдек транспорт тизимининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш бўйича чора-тадбирларни амалга оширишга қўмаклашади;

шаҳар йўловчи транспортдан фойдаланиш чоғида фуқароларнинг алоҳида тоифалари учун имтиёзли тарифлар жорий этиш чораларини кўради.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

12-модда. Транспорт соҳасидаги давлат назорати органлари

Махсус ваколатли давлат органи, унинг ҳудудий бўлинмалари, тасарруфидаги ташкилотлар транспорт соҳасидаги давлат назорати органларидир.

Транспорт соҳасидаги давлат назорати органлари:

миллий ва чет эл транспорт ташкилотлари томонидан йўловчиларни, багажни, юк багажини, юкларни, почта ва курьерлик жўнатмаларини ташиш чоғида транспорт тўғрисидаги қонунчиликка риоя этилишининг таъминланиши;

кемачилик хавфсизлиги, кемалардан уларнинг белгиланган мақсадига мувофиқ фойдаланилиши;

ҳаво кемалари парвозлари хавфсизлиги қонунчиликка мувофиқ таъминланиши;

темир йўл транспортида юкларни ва йўловчиларни ташиш хавфсизлиги;

фуқаро авиацияси ва экспериментал ҳаво кемаларидаги ҳалокатлар ҳамда бахтсиз ҳодисалар, шунингдек темир йўл ва сув транспортидаги авария ҳамда ҳалокатлар бўйича текширувлар ташкил этилиши ва ўтказилиши;

йўловчиларни, багажни, юк багажини ва юкларни ташиш қоидаларига риоя этилиши, йўловчи йўналишлари бўйича транспорт воситаларининг ҳаракатланиши, ҳаракатланишнинг белгиланган жадваллари ва оралиқ масофаларига риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга оширади.

Транспорт соҳасидаги давлат назорати органлари қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

13-модда. Транспорт соҳасидаги лицензиялаш ва рухсат этиш тартиб-таомиллари

Транспорт соҳасидаги лицензиялаш ва рухсат этиш тартиб-таомиллари транспорт хизматлари истеъмолчиларининг манфаатларини ҳимоя қилиш, транспортда хавфсизликни таъминлаш, экологик, санитария-эпидемиологик ва бошқа талабларга риоя этиш мақсадида амалга оширилади.

Автомобиль транспортида йўловчиларни шаҳарда, шаҳар ичида, шаҳар атрофида, шаҳарлараро, халқаро ташишлар ҳамда юкларни халқаро ташишлар, йўловчиларни ва юкларни темир йўл транспортида ташишлар транспорт соҳасидаги лицензияланадиган фаолият турлари жумласига киради.

Транспорт соҳасидаги рухсат этиш тартиб-таомилларининг турлари қонунда белгиланган тартибда аниқланади.